

KOMMUNLEDNINGSKONTOR KLK
Controllerchef
Anna Hellberg

BARN- OCH
GRUNDSKOLENÄMNDEN
2023-06-29

Regler för ersättning av faktisk hyra till förskolor i Täby kommun

Förslag till beslut

Barn- och grundskolenämnden föreslår kommunfullmäktige besluta

Kommunfullmäktige beslutar att införa en modell för ersättning av faktisk hyra till förskolor i Täby kommun enligt tjänsteutlåtande daterat den 19 juni 2023 med förslag till regler enligt bilaga, *Regler för ersättning av faktisk hyra till förskolor i Täby kommun*, daterad den 19 juni 2023.

Sammanfattning

Täby kommun står inför en befolkningsökning som medför ett prognostiserat ökat behov av förskoleplatser. Då det inte finns tillräckligt många förskoleplatser inom befintligt bestånd behöver majoriteten av behovsökningen tillgodoses genom nyproducerade lokaler eller ombyggnation av andra lokaler. Den ersättning som Täby kommun ger ut till kommunens förskoleaktörer via förskolepengen bedöms inte vara tillräcklig för att finansiera marknadshyran för en nyproducerad eller genomgripande ombyggd förskolelokal.

För att ge förutsättningar för att bedriva förskolor i nybyggda lokaler kan en kommun under vissa förutsättningar ge en extra ersättning för faktisk hyra till förskolor.

Kostnaden för att ersätta planerade nya förskolor som byggs under perioden 2024 - 2026 med faktisk hyra beräknas till en ungefärlig årlig kostnad på cirka 3 mnkr för 2024 för att sedan öka till cirka 6 mnkr 2026.

Ärendet

Täby kommun står inför en befolkningsökning som medför ett prognostiserat ökat behov av förskoleplatser. Då det inte finns tillräckligt många förskoleplatser inom befintligt bestånd behöver majoriteten av behovsökningen tillgodoses genom nyproducerade lokaler eller ombyggnation av andra lokaler. Den ersättning som Täby kommun ger ut till kommunens förskoleaktörer via förskolepengen bedöms inte vara tillräcklig för att finansiera marknadshyran för en nyproducerad eller genomgripande ombyggd förskolelokal.

För att möta det framtida behovet av förskoleplatser behöver kommunen skapa förutsättningar för att bedriva förskoleverksamhet i nyproducerade eller ombyggda lokaler, oavsett regi.

Årligen genomförs en behovsbedömning av förskoleplatser i samband med översynen av lokalförsörjningsplanen. I den lokalförsörjningsplan som beslutats i kommunstyrelsen den 27 mars 2023, § 50, uppskattas behovet av förskoleplatser öka med omkring 1 800 barn till år 2041, vilket medför ett behov på omkring 18 nya förskolor beroende på förskolornas storlek. Enligt Täby kommuns fastighetsstrategi bör kommunen inte äga fastigheter för att tillgodose fristående utförares lokalbehov, varken genom befintligt bestånd eller genom nyproduktion. För att tillmötesgå det kommande behovet krävs att kommunens ersättningsmodell kompletteras med en modell för ersättning av faktisk hyra för nyproducerade eller ombyggda lokaler.

Behov av förskolelokaler

I Täby kommun förväntas antalet 1-5-åringar öka med omkring 2 000 barn till år 2041, vilket medför ett ökat behov av förskoleplatser med ca 1 800 platser. Majoriteten av behovsökningen de kommande tio åren förväntas uppstå i centrala Täby. För de närmaste fyra åren 2023 - 2026 är behovet av nya förskoleplatser cirka 450 platser.

Under hösten 2022 fanns det omkring 4 300 förskoleplatser i kommunen fördelat på 73 förskolor. Kommunen är ägare till lokaler omfattande omkring 3 750 platser i cirka 60 förskolor. Samtliga förskolor utom tre bedrivs av fristående utförare.

Framöver finns det konkreta planer för nya förskolor. Nyproduktionen är framförallt koncentrerad till kommunens utbyggnadsområden i centrala Täby. Under år 2024 - 2026 förväntas nybyggda förskolor stå färdiga för inflytt

motsvarande en utökning med cirka 430 platser. Samtliga förskolor byggs av privata byggherrar och ingen fristående förskoleaktör har ännu aviserat att de planerar att starta upp verksamhet i lokalerna.

Med den planerade kapacitetsökningen på 430 platser beräknas det finnas tillräckligt med platser i kommunen för att motsvara behovet till och med år 2027. Efter 2027 behöver ytterligare förskolor tillkomma i kommunen, främst i centrala Täby. I centrala Täby finns det trots kapacitetsökningen en underkapacitet under hela perioden.

Regler för ersättning av faktisk hyra till förskolor i Täby kommun

Hur kommuners ersättning till förskolor får utformas fastställs i skolregelverket. Där framgår att grundbeloppet till fristående utförare ska bestämmas efter samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna förskolan.¹ Ersättning för lokalkostnader ska enligt huvudregeln motsvara hemkommunens genomsnittliga lokalkostnad per barn eller elev i motsvarande verksamhet.²

En kommun kan dock göra avsteg från huvudregeln att ersättning för lokalkostnad ska motsvara den genomsnittliga lokalkostnaden per barn i motsvarande verksamhet, om det finns särskilda skäl. Om särskilda skäl föreligger ska ersättningen för lokalkostnader i stället högst motsvara den enskilde huvudmannens faktiska kostnader, så länge dessa bedöms vara skäliga.² För att kunna tillämpa undantaget krävs således särskilda skäl och en skälig kostnad. Det är hemkommunen som har att pröva om sådana särskilda skäl och skäliga kostnader föreligger i det enskilda fallet.

Om en enskild huvudman bygger en ny förskola i ett område till en betydligt högre kostnad än vad den normala lokalkostnaden uppgår till kan särskilda skäl anses föreligga och en kommun kan ge just den enskilde huvudmannen en särskild ersättning. Beloppet får dock inte överstiga motsvarande de faktiska kostnaderna.

Enligt bilagan, *Regler för ersättning av faktisk hyra till förskolor i Täby kommun*, framgår förslag på regler under vilka förutsättningar som förskolor kan få ersättning för faktisk hyra, hur ersättningen beräknas och under hur lång tid som ersättningen kan utgå.

¹ 8 kap. 21-22 §§ skollagen (2010:800)

² 14 kap. 6 § skolförordningen (2011:185)

Barn- och grundskolenämnden föreslås sedan kunna fatta beslut om faktisk ersättning för de enskilda förskolorna baserat på beslutade regler.

Ekonomiska överväganden

För de förskolor som planeras åren 2024 - 2026 medför införandet av en ersättningsmodell för faktisk hyra en årlig kostnad på cirka 3 mnkr år 2024 för att sedan öka till en årlig kostnad på cirka 6 mnkr från 2026. Beräkningen baseras på en uppskattad genomsnittlig hyra med en årlig uppräkningsenligt KPI.

Efter år 2027 kommer det behövas fler förskolor vilket kommer att medföra ytterligare ökade kostnader för kommunen. Antingen genom att fler förskolor tar del av denna ersättning för faktisk hyra eller att kommunen höjer pengarna för förskola.

Barn- och grundskolenämnden föreslås få en utökad budgetram för att finansiera beslutade ersättningar. Budgeten föreslås hanteras inom volymbudgeten på samma sätt som förskolepengen.

Om inte modellen för ersättning av faktisk hyra till fristående utförare införs är bedömningen att kommunen kommer att behöva bygga egna kommunala förskolor. Om förskolor som drivs i kommunens egen regi hyr nyproducerade förskolor måste hyresdelen i pengarna enligt skolregelverkets huvudregel ingå i beräkningen av förskolepengen, vilket kommer leda till höjd peng till alla aktörer. En översiktlig beräkning visar att kostnaden för höjd peng kostar cirka 10-15 mnkr för den första förskolan.

Maria Assarsson
Utbildningschef

Bilagor

- Regler för ersättning av faktisk hyra till förskolor i Täby kommun

Expedieras

Kommunstyrelsen